

- 1 ☐ Jättiläishaavan löytyminen metsän keskestä on sykähdyttävä elämys. Voimme vain arvailla miten se on saanut alkunsa. Onko kenties peräisin seimenestä vai liekö jäänteinä nyttemmin jo hävinneestä haapakasvustosta - kloonista.

Yksi asia on kuitenkin varmaa. Haapa on ehdottomasti metsien arvokkain puulaji, jos mielipidettä voitaisiin tiedustella siihen sidoksissa olevilta lukuisilta eliöiltä.

- 2 ☐ Aikoinaan haapaa arvostettiin sen puuaineen keveyden ja säänkestävyyden vuoksi ja siitä valmistettiin saunan lauteita, paanukattoja, kestäviä aidaksia, haravanvarsia ja sittemmin teollisesti tulitikkuja.

Metsäteollisuus ei osannut haapaa arvostaa ja sitä pidettiin pitkään metsän roskapuuna. Tietämyksemme haavasta on muuttunut ja nyt se on haluttua raaka-ainetta erikoispaperien valmistuksessa sekä puurakenteissa.

- 3 ☐ Kasvuolosuhteet määrittävät sen miten hyväkuntoisia rungollakasvat jäkälät ja sammaleet ovat. Varjoon sopeutuneet lajit kärsivät voimakkaasta valon lisäyksestä vaikka kasvualustana oleva haapa säästyisikin harvennuksessa.

Keuhkojäkäleä on helppo tuntee ulkonäön perusteella rakenteen muistuttaessa keuhkokudosta.

- 4 ☐ Luonnonsuojeluprofessori Rauno Ruuhijärvi tarkastelemassa haavan rungolla kasvavia jäkälä ja sammalia.

Haavan runkoa pitkin valuvaan sedeveteen liukenee ravinteita emäksisestä kuoresta ja tyvelle kasvaa ympäristöstä erottuvaa rehevää kasvillisuutta.

Tyvikarikkeessa elää myös joukko harvinaisia kotiloita.

Haapaa lahottavat monet eri käävät ja kääväkkaat tuottaen lahokuuta eritoten kovakuoriaisten asuinpaikaksi.

- 5 ☐ Haapariippusamaleen lisäksi on joukko lajeja, jotka eivät tule toimeen muilla puilla ja sen sisäksi vaativat sijainnin muun metsän keskessä.

Evon vanhojen metsien suojelualueiden haavat ylläpitävät näiden lajien kantoja, mutta alueiden erityisyys toisistaan vaikeuttaa uusien alueiden valtausta - tarvitaan eräänlaisia askelkiviä ja ekologisia käyväyhteyksiä, jotta jatkuvuus olisi turvattu.

- 6 ☐ Tikoista palokärki, käpytikka ja ja Evolla vähälukuinen harmaapäätikka hakkaavat pesäkolonsa haapaan, joita koloja muut kolopesijät käyttävät myöhemmässä vaiheessa hyväkseen.

Näihin reikäisiin haapakeloihin myös tervapääskyt alun alkaen pesivät, mutta ovat pääosin siirtyneet ihmisen seuralaiseksi rakennuksiin. Joitakin erämaapääskeyä tapaa vieläkin metsän keskestä muutaman parin yhdyskuntana.

- 7 ☐ Koloaapojen puuttuessa helmipöllö asettuu pesimään telkänpönttöön tai varta vasten sille rakennettuun pöllöpönttöön.

Kolopuut toimivat vuosikymmeniä kolopesijöiden pesäpaikkana joskin asukkaat voivat vaihtua vuodesta toiseen.

- 8 ☐ Liito-oravan asuin ympäristön ja levähdys- sekä ruokailupuiden säästäminen on osa metsien monimuotoisuuden ylläpitoa. Varovaiset hakkuut näissä kohteissa ovat sallittuja.

- 9 ☐ Kuoren alla on vastassa kivikova pinta silloin kun puun kuolema on tapahtunut vähittäin. Sisälläoleva puuaines on vaaleaa, pehmeää ja helposti hajoavaa. Tästä syystä se soveltuu hyvin niin puuta syövien hyönteisten kuin sitä lahottavien kääpien elinpaikaksi.

- 10 ☐ Tällainen ikihaapa voi siis vaikuttaa metsässä pitkään. Elävänä puuna 200 vuotta, kymmeniä vuosia pystyynkuolleena ja edelleen kymmeniä vuosia maahan kaatuneena liekopuuna.

- 11 ☐ Talousmetsissä tuulenkaatoja ei juurikaan näe, sillä perinteisesti metsää on totuttu hoitamaan siistinä ja keräämään käyttökelpoinen puutavara talteen.

Tilanne on sittemmin muuttunut kun merkittävä osa metsänomistajista asuu kaupungeissa kaukana omistamistaan metsistä.

- 12 ☐ Puhahärön uhanalaisuuden syynä pidetään lehtipuiden vähenemistä metsissämme ja vanhojen lahokuisten metsien puutetta.

- 13 ☐ Harvinaistumisen syynä on lahon lehtipuupuunaineen väheneminen metsissämme.

- 14 ☐ Leimakirvellä merkitty haapa on jäänyt syystä tai toisesta kaatamatta ja toimii nykyisellään liito-oravien asuinpaikkana ja keuhkojäkälän kasvualustana.

Kaulaamisessa kuori poistetaan ympäriinsä ja yhteys juurten ja latvuksen välillä katkeaa. Haava kuolee nälkään muutaman vuoden viiveellä.

Kaulaamista voidaan käyttää myös ennallistamisessa apuna haluttaessa lisätä pystyynkuolleiden haapojen määrää.

- 15 ☐ Ruosteen esiintyminen on paikoittaista ja se liittyy sienien lisääntymisen kannalta otollisiin vuosiin.

Haapavesaikosta ei ole vastaavanlaista haittaa kuusentaimikossa.

Tulokset ovat ristiriitaisia siitä lisääkö haavanvesojen esiintyminen männynntaimikoissa hirviturhoriskiä vai ei. Hirvitiheys ja talviolosuhteet ovat osaltaan vaikuttamassa tuhojen esiintymiseen.

- 16 ☐ Tilanne on sittemmin muuttunut ja sertifiointiin edellyttämiksi säästöpuiksi valitaan mieluummin haapoja jos niitä vain on tarjolla.

Samalla vältytään kaadetun haavasta juurivesaikolta.

- 17 ☐ Aikanaan näistä metsiköistä on mahdollista ottaa talteen haapatukkeja osan jäädessä tulevaisuuden ikihaapoina lahokuiksi.

- 18 ☐ Tällaiset kulttuurivaikuttiset metsät olivat ihanteellisia elinympäristöjä monille nyt harvinaistuneille lajeille.

Lukuisat linnut ja nisäkkäät käyttävät lehtipuiden norkkoja ravintonaan ja sekametsä tarjosi niille niin ravintoa, suojaa kuin pesäpaikkojakin.

- 19 ☐ Kataja, haapa ja pihlaja tässä järjestyksessä ovat sulavuuden perusteella hirven parasta talviravintoa.

Kesäaikaan on tarjolla runsaasti meheviä ruohoja ja varsinkin vesikasvit ovat mieleen.

- 20 ☐ Haavan juurivesoista kehittyi uusia haavikoita edellyttäen, että ne säästyvät hirvien toistuvasta syönniltä. Puiden tulee saavuttaa vähintään kolmen metrin pituus säästyäkseen taitoksilta.

- 21 ☐ Hirvet sekä syövät haavan kuorta että hankaavat siihen sarviaan päästäkseen eroon sarvien nahkapeitteestä

- 22 ☐ Samoista haavoista tapaa metsoja syömässä haavanlehtiä ja puun alla olevat keltaiset yksittäiset papanat viittaavat siihen, että liito-orava käyttää puuta levahdyspaikkanaan.

- 23 ☐ Kaikkiaan 15 aitausta yhteispinta-alaltaan 3.8 hehtaaria pystytettiin eri osiin Natura 2000 aluetta. Aitaukset pidetään pystyssä kunnes haavat ovat kasvaneet

riittävän kookkaiksi selvitäkseen hirvituhoilta.

24 ☐ Ranka-aitaukset rakennettiin paikan päältä otetusta materiaalista ja ne ovat myös maisemallisesti parempi ratkaisu. Jänisten varalta joudutaan kuitenkin käyttämään alaosassa verkkoa.

25 ☐ Inventointitulokset viittaavat siihen, että haavikoiden tulevaisuus on uhattuna Evon alueella. Myös metsänhoidossa haapa tulee nähdä arvopuuna.